

Bakteerit ja arkeonit
- *tumattomat mikrobit*
(s. 15-35)

Bakteerit

- tumattomia eliöitä

Omavaraisia bakteereita

- fotosynteesi - syanobakteerit
- kemotsynteesi - typpibakteerit maaperässä

Toisenvaraisia bakteereita

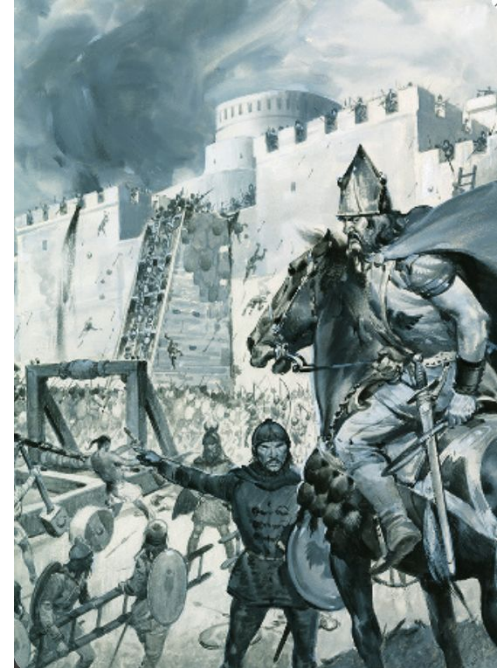
- hajottajia
- mutualistinen suhde - suolistobakteerit;

K- ja B₁₂-vitamiinien tuotanto

Patogeenisia eli taudinaiheuttajia

- esim. salmonella, tuberkuloosi,
borrelioosi, rutto

Patogeenisten bakteerien leviämistapoja

leviämistapa	esimerkki
pisaratartunta	keuhkotuberkuloosi, aivokalvontulehdus
hyönteisen purema	borrelioosi
saastuneet elintarvikkeet, likainen vesi	salmonella, punatauti
syljen välityksellä	kurkkumätä

Bakteerien luokittelu

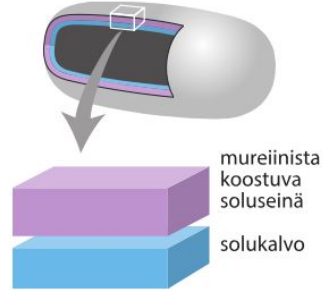
- muoto ja kasvutapa

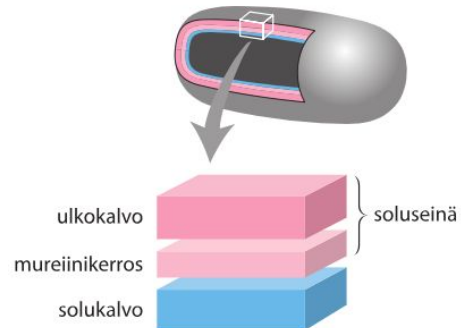
- biokemiallinen rakenne - gramvärjäys

Bakteerien tunnistaminen gramvärjäysmenetelmällä

grampositiivinen bakteeri

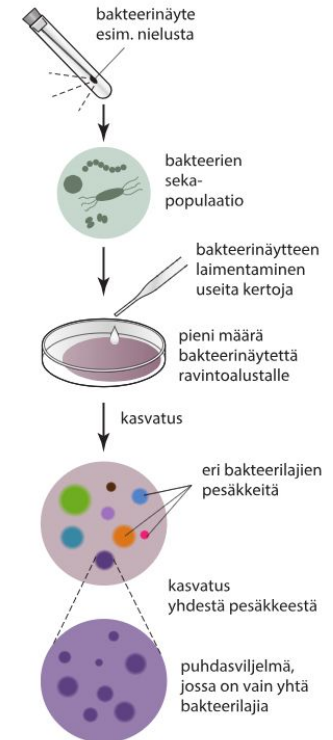
gramnegatiivinen bakteeri

- erot geneeissä
- puhdasviljelmä - kasvutapa

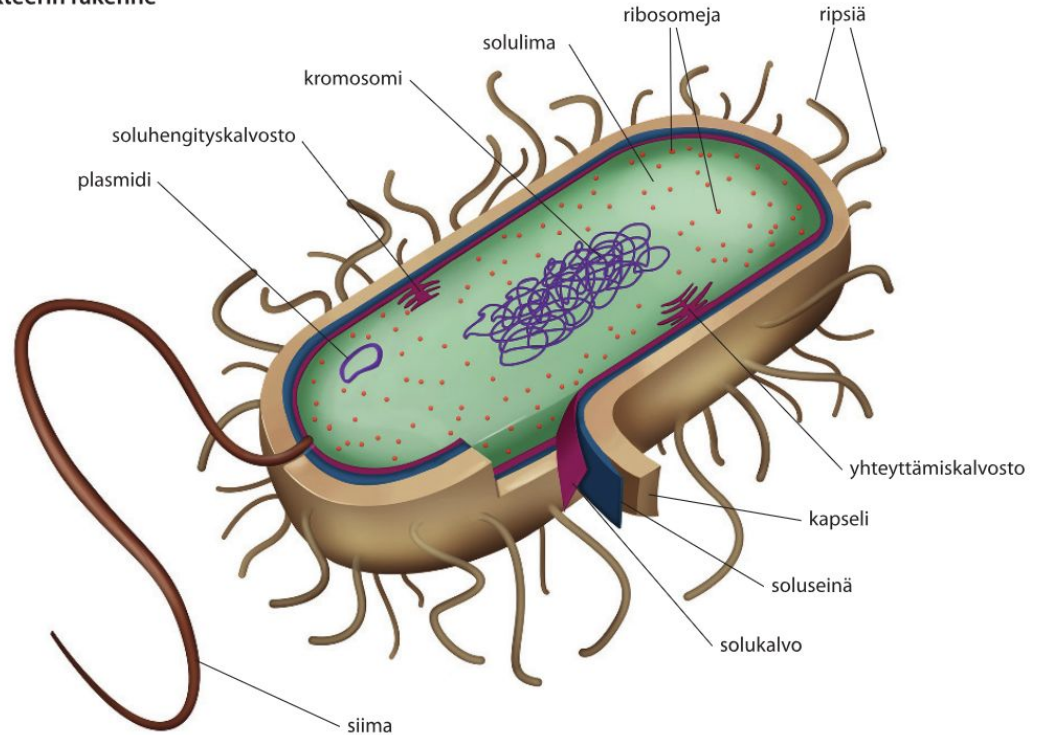
Puhdasviljelmän tekeminen

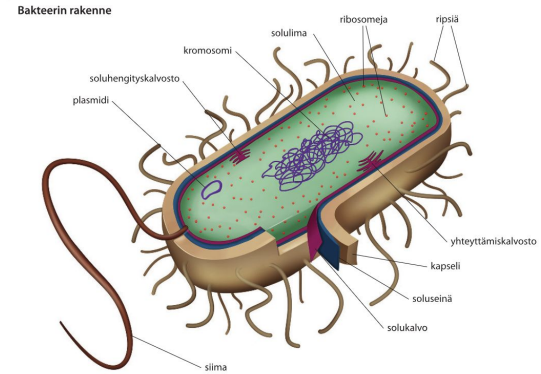

Bakteerin rakenne

Bakteerin rakenne

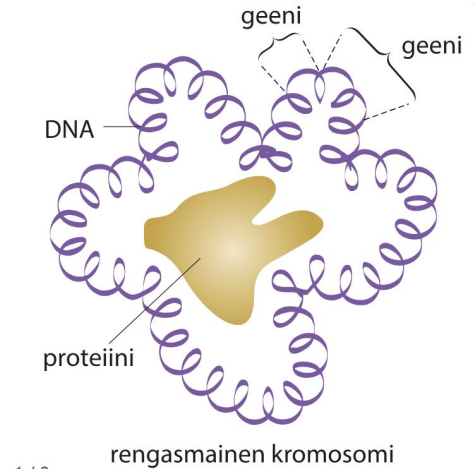
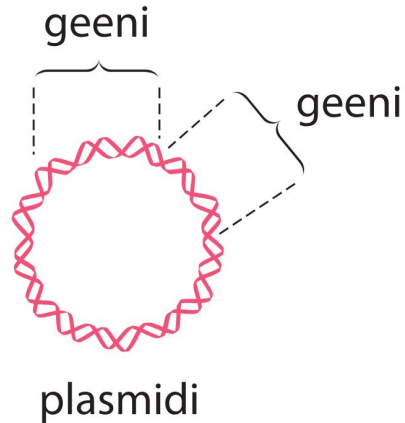

- yksi kromosomi, rengasmainen, DNA:ta
- plasmidit - DNA:ta, sisältävät geenejä
- ei tumakoteloä eikä kalvollisia soluelimiä
- soluhengitysreaktiot soluhengityskalvostossa
- yhteyttämisreaktiot yhteyttämiskalvostossa
- soluseinä koostuu mureiinista
- kapseli
- siimoja ja ripsiä

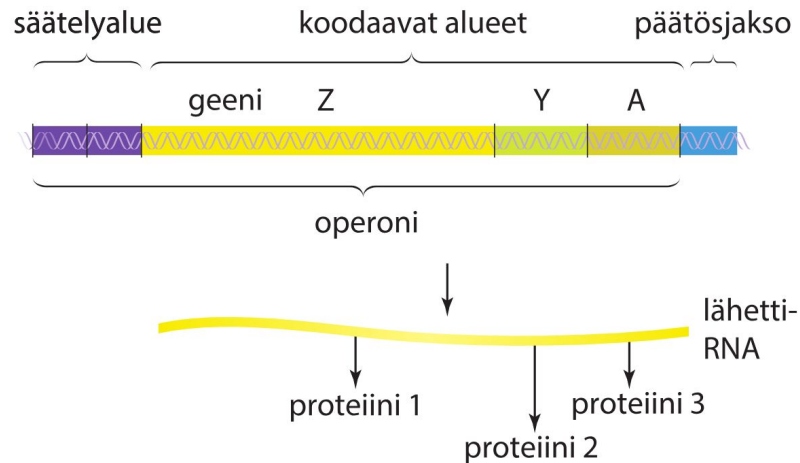

Bakteerien perimä

- yksi rengasmaisen *kromosomi*, DNA:ta
- *plasmidit*, DNA:ta

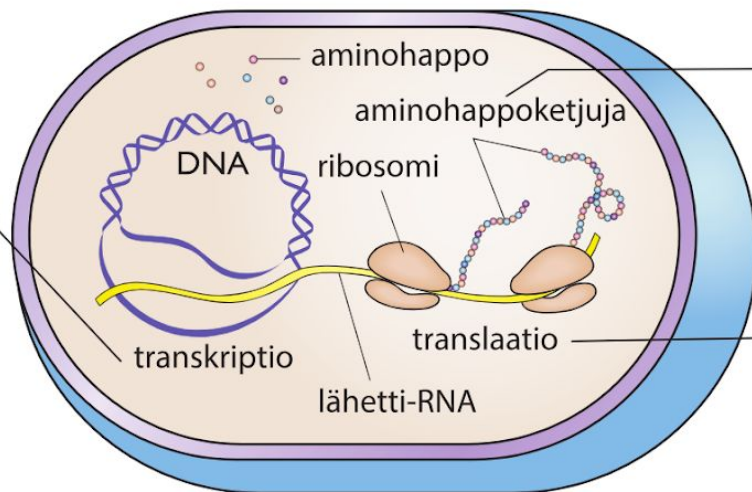
- bakteerin geeni koostuu säätelyalueesta ja varsinaisesta geenistä
- *operoni* = saman säätelyalueen takana useita geneja

Proteiinisynteesi bakteerissa

Proteiinisynteesi bakteerisolussa

Transkriptiossa lähetti-RNA-molekyylit rakentuu suoraan ilman silmukointivaihetta, koska bakteerin geneeissä ei ole introneita.

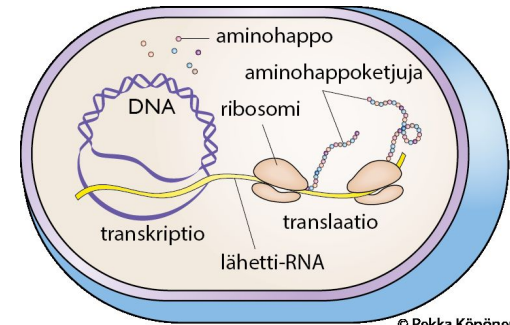
Sama lähetti-RNA voidaan lukea monella ribosomilla peräkkäin, joten tiettyä proteiinia saadaan tuotettua tehokkaasti.

Translaatio käynnistyy ribosomilla välittömästi sen jälkeen, kun lähetti-RNA on alkanut rakentua.

- lähetti-RNA rakentuu geenin ohjeen mukaan - *transkriptio*
- lähetti-RNA luetaan ribosomilla - *translaatio*

→ aminohappoketju - proteiini

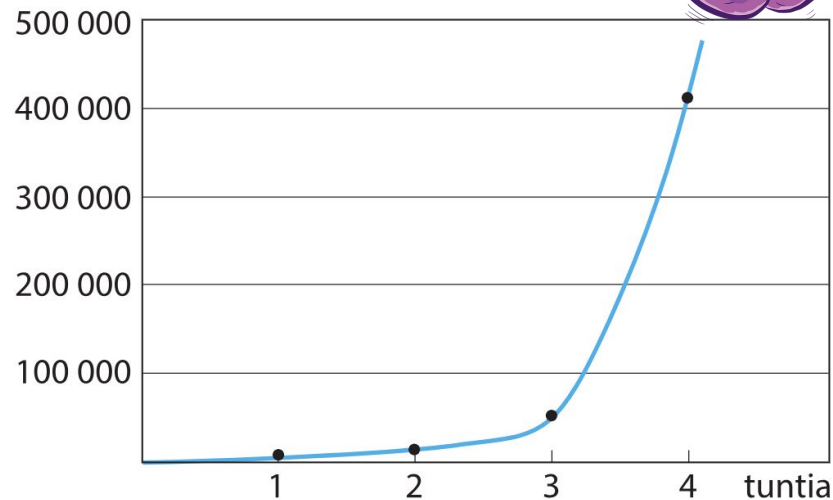

Bakteerien lisääntyminen

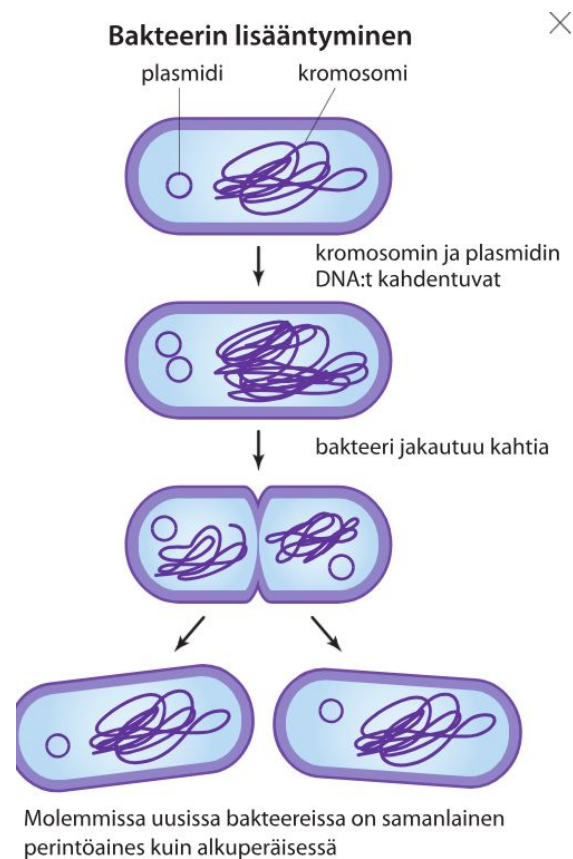
- suvuttomasti jakautumalla
- ympäristöolosuhteet
- epäsuotuisissa olosuhteissa
muodostuu *lepoitiötä*

Bakteeripopulaation kasvu

bakteerien määrä

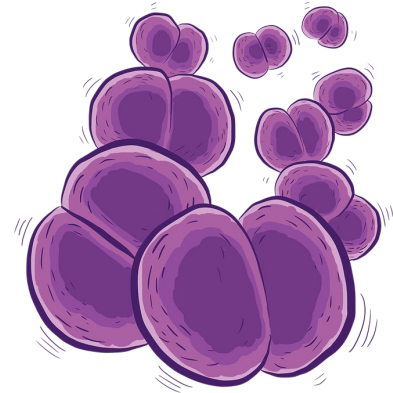

- ennen jakautumista perintöaines kahdentuu
- *mitoosi*:
kromosomi ja plasmidit
- muodostuu *klooneja*

Bakteerien evoluutio

- *geenimutaatioita* - mutageenit esim. säteily
- mutaatio ilmenee heti, koska bakteerit *haploidisia*
- *luonnonvalinta*

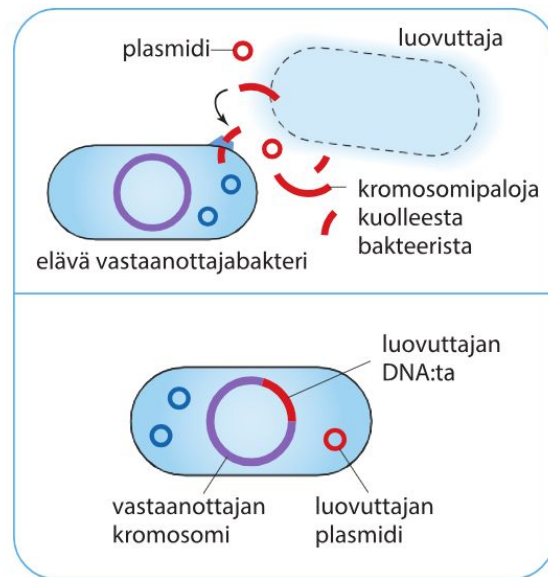
- *perinnöllistä muuntelua eli rekombinaatiota*

1. *Transformaatio*

- bakteeri saa geenejä kuolleelta

bakteerilta

1. Bakteeri saa geenejä kuolleelta bakteerilta (transformaatio)

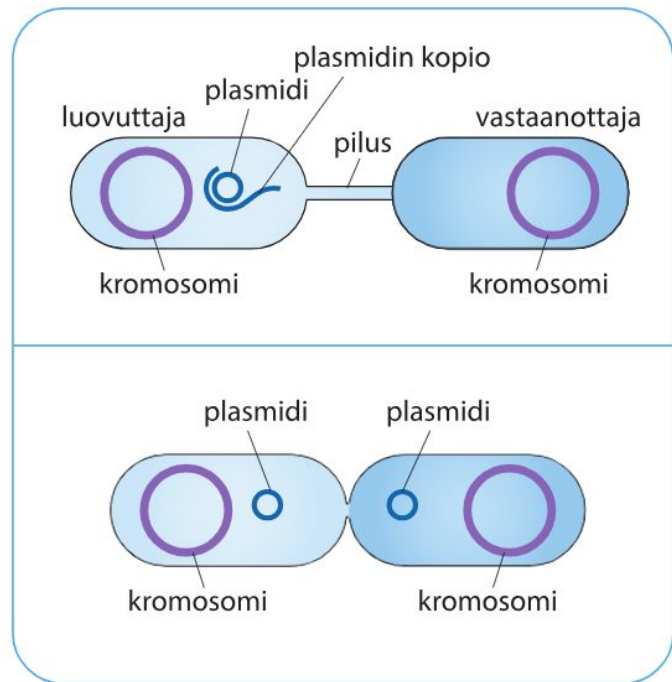

2. Konjugaatio

- bakteeri saa geenejä toiselta elävältä bakteerilta - *pilus*

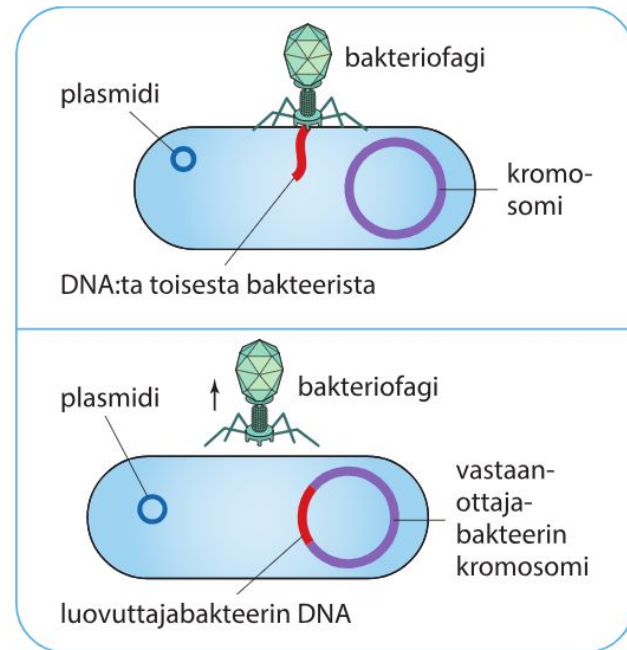
2. Bakteeri saa geenejä toiselta elävältä bakteerilta (konjugaatio)

3. *Transduktio*

- bakteeri saa geenejä bakteriofagilta

3. Bakteeri saa geenejä bakteriofagilta (transduktio)

Bakteriofagi =

bakteerissa lisääntyvä virus

- bakteeri pilkkoo katkaisuentsyymien avulla bakteriofagin perimän palasiksi → bakteriofagin lisääntyminen estyy
- bakteeri leikkaa bakteriofagin perimästä näytepalan ja liittää sen omaan perimäänsä

bakteriofagi

- jos sama bakteriofagityyppi tunkeutuu uudelleen bakteeriin, se tunnistetaan näytepalan perusteella ja *cas-entsyymien* avulla bakteriofagin perimä pilkootaan palasiksi
- muodostuu *immunologinen muisti* ko. bakteriofagityyppiä vastaan

bakteriofagi

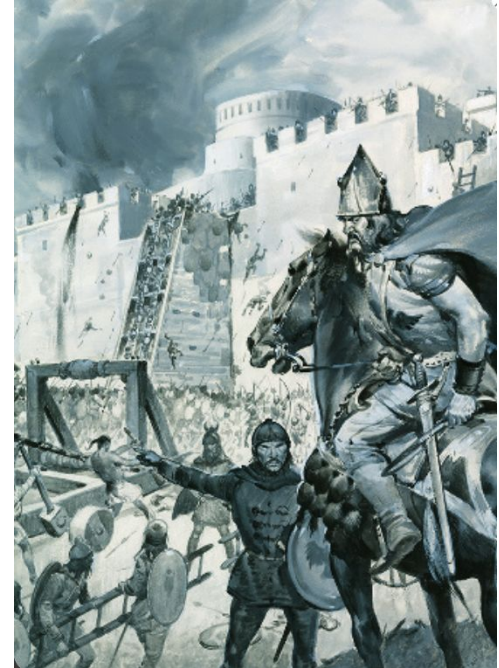
Bakteeritaudit

Patogeenisia eli taudinaiheuttajia

- esim. salmonella, tuberkuloosi,
borrelioosi, rutto

Patogeenisten bakteerien leviämistapoja

leviämistapa	esimerkki
pisaratartunta	keuhkotuberkuloosi, aivokalvontulehdus
hyönteisen purema	borrelioosi
saastuneet elintarvikkeet, likainen vesi	salmonella, punatauti
syljen välityksellä	kurkkumätä

Mikrobilääke =

mikrobien aiheuttamaan sairauteen tehoava

lääke

- *antibiootit* tappavat bakteereja häiritsemällä niiden aineenvaihduntaa
- kapeakirjoiset – laajakirjoiset antibiootit
- antibioottien haittapuolena suoliston normaalin mikrobikannan tuhoutuminen

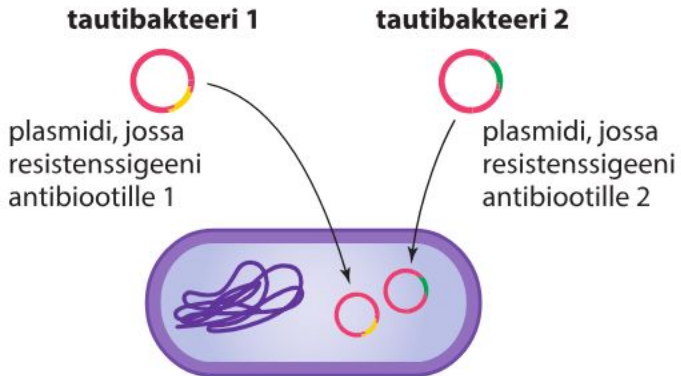
Esimerkkejä erilaisista antibioottien vaikutustavoista

antibiootti	vaikutus
penisilliini	estää soluseinän rakentumisen
erytromysiini	estää proteiini-synteesin
tetrasykliini	estää proteiini-synteesin
rifampisiini	estää nukleiini-happosynteesin
vankomysiini	estää soluseinän rakentumisen

- *antibioottiresistenttigenit* syntyvät geenimutaatioiden tuloksena ja siirtyvät bakteerikannasta toiseen rekombinaation avulla
- *sairaalabakteeri* = sairaalassa syntynyt moniresistenttibakteeri

Moniresistentin bakteerin synty

kolibakteeri (ihmisen vaaraton suolistobakteeri) ottaa sisälleen molemmat plasmidit

Staphylococcus aureus -bakteeri ottaa sisälleen plasmidit kuolleesta kolibakteerista

sairaalabakteeri, joka on resistentti kahdelle antibiootille

- antibioottiresistentin estokeinot
- ei turhia antibioottikuureja
- antibioottikuuri syödään loppuun
- sairaalassa hyvä hygienia, desinfiointi
- sairaalabakteerin kantajan eristäminen muista potilaista

